

**Thematraject 'Weet Wat Je Kan' (ondersteuning kwetsbare inwoners - LVB) 2020-15844
14 januari 2020**

Aan de leden van de raad,

Eind 2014 verscheen een rapportage van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) 'Zorg beter begrepen', dat melding maakt van de groeiende problematiek van mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB). Na een aanvullende regionale verkenning heeft onze gemeente deze problematiek benoemd als lokaal thema in het Programma Sociaal Domein Zwijndrecht 2017-2018 onder de naam 'Weet wat je Kan'. Het resulteerde in een convenant met de ministeries van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) als onderdeel van een landelijk programma. In dit programma – bestaande uit 16 thema's – werken gemeenten, departementen en partners samen met professionals en de doelgroep aan knelpunten, oplossingen en kansen. De resultaten worden landelijk gedeeld met andere gemeenten.

In het thematraject 'Weet wat je Kan' heeft onze gemeente samen met ministeries en Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) in kaart gebracht in hoeverre onze lokale uitvoeringspraktijk 'kwetsbare mensen', specifiek mensen met een LVB, voldoende ondersteunt met als doel inzicht te krijgen in de effectiviteit en logica van de huidige oplossingen en voorzieningen. Op verschillende niveaus worden andere termen gehanteerd om deze groep mensen aan te duiden. SCP en 'de psychologie' hanteren de term 'zwakbegaafd', terwijl ministeries en onze regio de term 'licht verstandelijk beperkt' gebruiken om een groep mensen af te bakenen met IQ-waarden tussen de 70 en 85. In het thematraject 'Weet Wat Je Kan' wordt de volgende omschrijving gebruikt:

Mensen met beperkte(re) cognitieve vermogens, die én de potentie hebben om zelfredzaam te zijn (al dan niet met ondersteuning) én waarbij tegelijkertijd de mogelijkheid bestaat dat ze zich niet zelfstandig kunnen handhaven in de samenleving en mogelijk een (onevenredig) groot beroep doen op (gemeentelijke) voorzieningen.

Voor het onderzoek, waarbij professionals uit de lokale uitvoeringspraktijk en mensen met een LVB zijn geïnterviewd, heeft het rijk € 150.000, - ter beschikking gesteld. Het onderzoek is uitgevoerd door beleidsmedewerkers van onze gemeente, SDD en betrokken ministeries.

Bevindingen

In het bevindingendocument 'Weet Wat Je Kan' (zie bijlage: Bevindingen 'Weet Wat je Kan') zijn de complete resultaten van het onderzoek vastgelegd. Naar voren komen knelpunten op het gebied van herkenning, overdrachtsmomenten, mobiliteit in de keten van (arbeidsmatige) dagbesteding naar werk, indiceren en afstemming onderwijs/ arbeidsmarkt. In drie hoofdlijnen (conclusies) worden de knelpunten benoemd, die direct van toepassing zijn op onze lokale uitvoeringspraktijk:

1. Onze dienstverlening is slecht toegankelijk voor kwetsbare doelgroepen, specifiek mensen met een LVB, omdat teveel wordt uitgegaan van zelfredzaamheid. Onze 'gebrekkige' communicatie (zowel schriftelijk als mondeling) zorgt, dat wij niet worden begrepen.
2. Kwaliteiten van 'kwetsbare' mensen, specifiek mensen met een LVB worden onvoldoende benut. De nauwelijks aanwezige mobiliteit in de keten van (arbeidsmatige) dagbesteding naar werk leidt er toe dat mensen vaak worden onder- of overvraagd.

portefeuillehouder:	Meij, R. de
informatie:	Ad Wouterse
telefoon:	078 770 35 94
e-mail:	awouterse@zwijndrecht.nl
bijlagen:	Bevindingen 'weet Wat Je Kan'
ter inzage:	

3. Veel 'kwetsbare' mensen, specifiek mensen met een LVB slagen er niet in om mee te doen in onze (participatie)samenleving. Voortdurend ondervinden zij problemen in hun zelfredzaamheid.

Naar verwachting zal het aanpakken van deze knelpunten zorgen voor een verbetering in de ondersteuning van kwetsbare groepen. Via deze informatienota stellen wij u op de hoogte van de stand van zaken rond alle acties op genoemde hoofdlijnen. Op de eerste twee hoofdlijnen zijn deze nog in voorbereiding, maar voor de ondersteuning van de zelfredzaamheid van 'kwetsbare' mensen specifiek mensen met een LVB (hoofdlijn 3), is deze in een meer gevorderd stadium. Onder de noemer 'waakvlamvoorziening' wordt gewerkt aan een pilot, gefinancierd door het ministerie van VWS in het kader van onafhankelijke cliëntondersteuning.

Actie Hoofdlijn 1: Verbeteren toegankelijkheid 'kwetsbare' inwoners

De conclusies uit het traject 'Weet Wat je Kan' over de gebrekkige toegankelijkheid van onze dienstverlening voor 'kwetsbare' mensen, specifiek mensen met een LVB sluit aan op ons raadsprogramma 'Krachtig Zwijndrecht', waarin deze problematiek door de gemeenteraad wordt onderkend. Op dit moment wordt door een gelegenheidscoalitie, voortkomend uit de projectstartup (PSU) 'het systeem of er dwars doorheen', een aanpak voorbereid waarin gesignaleerde knelpunten worden gecombineerd met actiepunten van ons lokale aanpak 'Laaggeletterdheid'. Naar verwachting zal deze aanpak in 2020 worden opgeleverd. Voor de uitvoering zullen de resterende financiële middelen uit het thematraject 'Weet Wat Je Kan' worden aangewend.

Actie Hoofdlijn 2: Meer benutten kwaliteiten 'kwetsbare inwoners'

Het meer benutten van de kwaliteiten van 'kwetsbare' mensen blijft lastig. Indiceringen, toegang, wet- en regelgeving – hoe noodzakelijk ook – zorgen, dat deze mensen vaak niet terecht komen op de voor hen best passende werk(plek). Als gevolg van een beperkte mobiliteit in de keten van arbeidsmatige dagbesteding naar werk, komen zij vaak terecht op een werkplek waar zij óf worden overvraagd óf worden ondervraagd. Op- en/of afschaling is nauwelijks mogelijk. Onze gemeente participeert in een landelijk project 'Simpel Switchen in de Participatieketen' van het ministerie van SZW en DIVOSA om de overgangen in de participatieketen te versoepelen. In het project worden goede praktijken gedeeld, nieuwe oplossingen ontwikkelt en – indien nodig – wet- en regelgeving aangepast, waarbij betrokkenen alles kritisch onder de loep neemt. Conform de brief 'Simpel Switchen in de Participatieketen (2018)' van staatssecretaris Tamara van Ark (SZW) aan de Tweede Kamer wordt dit gedaan langs vier sporen:

1. Vanuit de uitkering werken - en weer terugvallen
2. Beter inzicht in de gevolgen van beginnen met werken
3. Meedoen op de best passende plek
4. Continuïteit in begeleiding en integrale ondersteuning

Voorlopig levert onze gemeente input met de onderzoeksresultaten uit het thematraject 'Weet wat Je Kan' en de ervaringen met ondersteunen van de zelfredzaamheid 'kwetsbare' inwoners (waakvlamvoorziening) als actie op hoofdlijn 3. Bewust maken we geen start om lokaal de knelpunten, omdat een landelijk aanpak onontbeerlijk is om overgangen in de participatieketen te versoepelen. Wel zullen wij als – koplopergemeente – vooraan staan indien ministerie SZW en DIVOSA een pilot op dit gebied wil uitvoeren.

Actie Hoofdlijn 3: Ondersteuning zelfredzaamheid 'kwetsbare' inwoners (waakvlamvoorziening)

Veel 'kwetsbare' mensen, specifiek mensen met een LVB slagen er niet of steeds minder in om mee te doen in onze samenleving. In toenemende mate ondervinden zij problemen om zelfredzaam te zijn. Volgens professionals én cliënten ontbreekt een voorziening om hen langdurig te ondersteunen in een zelfstandig leven.

In samenwerking met de partners uit het thematraject 'Weet Wat Je Kan' wordt gewerkt aan een preventieve voorziening gericht op ondersteuning van 'kwetsbare' mensen met de potentie om zelfredzaam te zijn en (nog) geen gebruik maken van zware individuele begeleiding en/of begeleid wonen. In het kader van innovatie en/of uitbreiding van de onafhankelijke cliëntondersteuning is een voorstel, onder de noemer 'waakvlamvoorziening', ingediend bij het ministerie van VWS. Deze heeft een bedrag € 436.000, - beschikbaar gesteld om het voorstel in pilot over een periode van twee jaar uit te voeren. Een 'waakvlamvoorziening' draagt bij aan een inclusieve samenleving zoals de gemeenteraad nastreeft in het raadsprogramma 'Krachtig Zwijndrecht'. In de uitvoering/ervan is nadrukkelijk de samenwerking gezocht met ons lokale plan 'Een Plek Voor Iedereen', waarin eveneens het belang ervan wordt benoemd. Welke consequenties dit heeft voor het plan een plek voor iedereen komen we separaat op terug.

OMSCHRIJVING 'WAAKVLAMVOORZIENING'

De 'waakvlamvoorziening' moet 'kwetsbare' mensen, specifiek mensen met een LVB, langdurig op laag intensieve wijze te ondersteunen in hun zelfredzaamheid. Eventuele problematiek (escalatie) wordt hiermee voorkomen of eerderesignaleerd. De 'waakvoorziening' ondersteunt mensen door:

1. Preventie;
 - a. het voorkomen van escalatie van problematiek door in een vroeg stadium aanwezig te zijn, waarbij wordt uitgegaan van de zelfredzaamheid van de cliënt;
 - b. het snel opschalen naar een zwaardere vorm van ondersteuning ingeval van daadwerkelijk escalatie;
2. Verbinding bij overgangsmomenten.
het vergemakkelijken van mogelijke overgangsmomenten tussen organisaties, professionals en hun begeleiders.

De aanwezige zelfredzaamheid van mensen blijft het uitgangspunt. In de praktijk komt het neer op de aanwezigheid van een buddy/coach die de cliënt centraal stelt.

In de pilot worden 'kwetsbare' mensen, specifiek mensen met een LVB over een periode van twee jaar ondersteund (en gevolgd) op twee uitvoeringsniveaus (lees: leeftijdscategorieën):

1. Kwetsbare jongeren (18-/18+);
2. Kwetsbare mensen in een latere levensfase

Op het jongerenniveau wordt samengewerkt met twee VSO-scholen (Hans Petrischool / Praktijkschool De Sprong (Het Loket) , terwijl op het andere niveau (volwassenen) de SDD onze samenwerkingspartner is. De gecombineerde resultaten op beide niveaus moeten een compleet beeld opleveren van de effectiviteit van de 'waakvlamvoorziening'.

De verschillen in levensfasen van 'kwetsbare' mensen op beide uitvoeringsniveaus rechtvaardigen de aanstelling van twee beroepskrachten, waarvan er één specifiek gericht is op begeleiding van jongeren en de ander meer op die coaching van volwassenen. Het heeft de voorkeur om beide formatieplaatsen in te vullen met twee "halve" beroepskrachten voor twintig uur per week,

bijvoorbeeld een vrouwelijke en een mannelijke beroepskracht. De een kan dan de vrouwelijke cliënten begeleiden, terwijl de andere de mannelijke voor zijn/haar rekening neemt.

Over de verdere invulling (moment van koppeling, grootte van de caseload, etc.) van de 'waakvlamvoorziening' wordt overleg gevoerd met de samenwerkingspartners op beide uitvoeringsniveaus (scholen en SDD) en MOVISIE. Naar verwachting kan begin 2020 worden gestart met de werving van beroepskrachten om in het eerste kwartaal van 2020 te kunnen starten.

Koplopergemeente onafhankelijke cliëntondersteuning

In het kader van subsidievoorwaarden is MOVISIE gevraagd om de voortgang van de pilot te monitoren en de resultaten te delen met andere gemeenten. Met het oog op het delen van de ervaringen is onze gemeente uitgenodigd om te treden tot de koplopergemeenten onafhankelijke cliëntondersteuning. Hiermee vervult onze gemeente lokaal, regionaal en landelijk een ambassadeursfunctie voor deze nieuwe vorm van onafhankelijke cliëntondersteuning.

Financiële consequenties

Voor het realiseren van een 'waakvlamvoorziening' heeft het ministerie van VWS in het kader van onafhankelijke cliëntondersteuning een subsidie beschikbaar gesteld van € 436.000,-. Het heeft derhalve geen financiële consequenties voor de begroting van onze gemeente.

In eerste instantie is door een fout van het ministerie slechts € 218.000 toegekend, dat in de tweede bestuursrapportage 2019 is gestort in de reserve taakmutatie. In de decembercirculaire 2019 van het gemeentefonds is het gecorrigeerd met nogmaals € 218.000. In de jaarrekening van 2019 zal worden voorgesteld om dit bedrag eveneens in de reserve taakmutatie te storten.

Wanneer deze financiële middelen worden ingezet, zal wederom een raadsbesluit noodzakelijk zijn, aangezien het een mutatie betreft van een reserve. Dit zal in de eerste bestuursrapportage 2020 worden meegenomen.

Hoogachtend,

De gemeentesecretaris,

De burgemeester,